

Projectplan

Projectplan 't Zwarte Land II, Scherpenzeel

Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet natuurbescherming

Opdrachtgever

GC-bv

Status

definitief

Zuiderzeelaan 53

8017 JV Zwolle

T (038) 423 64 64

E info@ecogroen.nl

I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Projectplan 't Zwarte Land II, Scherpenzeel

Subtitel

Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet natuurbescherming

Projectcode	Datum	Status
20-165A	21 november 2022	definitief

Auteur(s)

[Redacted]

Modellering & GIS

[Redacted]

Tweede lezer

[Redacted]

Opdrachtgever

GC-bv

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Scholten, H. & M. van der Sluis (2022) Projectplan 't Zwarte Land II, Scherpenzeel Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet natuurbescherming Rapport 20-165A Ecogroen bv Zwolle

Inhoud

1.	Algemene informatie	5
1.1	Introductie en projectnaam	5
1.2	Projectlocatie	5
1.3	Aanvrager	6
2.	Werkzaamheden en planning	7
2.1	Beschrijving werkzaamheden	7
2.1.1	Huidige situatie	7
2.1.2	Toekomstige situatie	7
2.2	Werkwijze werkzaamheden	8
2.3	Planning werkzaamheden	8
3.	Verbodsbepalingen	9
3.1	Verbodsbepalingen waar ontheffing voor wordt aangevraagd	9
3.2	Beschadigen en vernielen of wegnemen van voortplantings- of rustplaatsen, nesten of eieren van het dier	10
3.3	Verstoren van het dier (niet van toepassing bij vogels als de verstoring geen invloed heeft op de svi)	10
4.	Ecologisch Inventarisatie: achtergrond	11
4.1	Methode inventarisatie	11
4.1.1	Literatuuronderzoek	11
4.1.2	Quicksan veldbezoek	11
4.1.3	Huismus	11
4.1.4	Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis	12
4.1.5	Wezel	12
4.1.6	Das	12
4.1.7	Overzicht uitgevoerde veldbezoeken	14
4.2	Actualiteit inventarisatiegegevens	14
4.3	Locatie inventarisatie	14
5.	Ecologisch inventarisatie: resultaten	15
5.1	Verblijfplaatsen	15
5.1.1	Huismus	15
5.1.2	Gewone dwergvleermuis	15
5.1.3	Gewone grootoorvleermuis	15
5.1.4	Wezel	16
5.1.5	Das	16
5.2	Voerageergebieden, migratie- en vliegroutes	17
5.2.1	Huismus	17
5.2.2	Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis	17
5.2.3	Wezel	17
5.2.4	Das	17
5.3	Omgevingscheck	17
5.3.1	Huismus	17
5.3.2	Gewone dwergvleermuis	18

5.3.3	Gewone grootoorvleermuis	18
5.3.4	Wezel	18
5.3.5	Das	19
6.	Effecten	21
6.1	Effect werkzaamheden: kwaliteit en kwantiteit	21
6.1.1	Huismus	21
6.1.2	Gewone dwergvleermuis	21
6.1.3	Gewone grootoorvleermuis	22
6.1.4	Wezel	22
6.1.5	Das	23
6.2	Effect werkzaamheden: monitoren	24
7.	Maatregelen	25
7.1	Maatregelen	25
7.1.1	Algemeen	25
7.1.2	Sloop garage/schuur (met spouwmuur)	25
7.1.3	Sloop overige gebouwen	26
7.1.4	Bouwrijp maken bedrijventerrein	27
7.1.5	Vervangende voorzieningen en inrichting plangebied	27
7.1.6	Uitvoeren toekomstige bouwwerkzaamheden	28
7.2	Locatie maatregel	28
7.3	Effectiviteit maatregel	28
7.4	Afhankelijk derden	28
7.5	Uitvoering maatregel: monitoren	29
8.	Alternatieven	30
8.1	Alternatieve locatie	30
8.2	Alternatieve inrichting	30
8.3	Alternatieve werkwijze	30
8.4	Alternatieve planning	30
9.	Gunstige staat van instandhouding	31
9.1	Staat van instandhouding	31
9.1.1	Huismus	31
9.1.2	Gewone dwergvleermuis	31
9.1.3	Gewone grootoorvleermuis	31
9.1.4	Wezel	31
9.1.5	Das	32
9.2	Afbrek gunstige staat van instandhouding	32
9.2.1	Huismus	32
9.2.2	Gewone dwergvleermuis	32
9.2.3	Gewone grootoorvleermuis	32
9.2.4	Wezel	32
9.2.5	Das	33
9.3	Zorgvuldig handelen	33
	Geraadpleegde bronnen	34

Bijlagen

- Bijlage 1 - Beschermdde natuurwaarden
- Bijlage 2 - Leefgebied das
- Bijlage 3 - Alternatieve voorzieningen
- Bijlage 4 - Locaties voorzieningen

1. Algemene informatie

1.1 Introductie en projectnaam

GC-bv begeleidt de bestemmingsplanherziening voor de uitbreiding van het bedrijventerrein 't Zwarte Land II in Scherpenzeel. Uit ecologisch onderzoek (De Graaf & Scholten, 2021) is gebleken dat werkzaamheden die voortvloeien uit de uitvoering van het plan negatieve gevolgen hebben op verblijf- en nestplaatsen van beschermde soorten. Middels voorliggend projectplan wordt een ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd voor vijf soorten:

- Huismus
- Gewone dwergvleermuis
- Gewone grootoorvleermuis
- Wezel
- Das

De opbouw van het projectplan is gebaseerd op het 'format projectplan aanvraag soorten' van september 2021, dat de provincie Gelderland hanteert bij aanvragen voor een ontheffing Wet natuurbescherming onderdeel soorten.

De projectnaam is: *Uitbreiding bedrijventerrein 't Zwarte Land II, Scherpenzeel*.

1.2 Projectlocatie

Het plangebied ligt in het westen van Scherpenzeel en wordt grofweg begrensd door de N224, Stationsweg, het Valleikanaal, bebouwing van een bedrijf (Berkhof), agrarische percelen en een houtwal met sloot (zie figuur 1.1).

Figuur 1.1 Ligging van het plangebied (rood omlijnd). Bron: PDOK, 2021.

1.3 Aanvrager

Ecogroen BV vraagt de ontheffing Wet natuurbescherming aan namens Modistiek BV.

2. Werkzaamheden en planning

2.1 Beschrijving werkzaamheden

2.1.1 *Huidige situatie*

In het plangebied is een (voormalige) veehouderij en -fokkerij aanwezig. De bebouwing op het erf bestaat uit een woonhuis (woonhuis plus voormalig stal uit omstreeks 1960; baksteen en dakpannen), een garage (baksteen en golfplaten dak), twee schuren (één van damwandplaten en een golfplaten dak, de andere van hout met shingles dakbedekking), een koeienstal (beton en golfplaten dak) en een oude, niet in gebruik zijnde, ronde varkensstal (steen en golfplaten dak). De schuren zijn opgeruimd en bevatten weinig rommelhoekjes. Het erf tussen de bebouwing is verhard. De tuin van de woning bestaat voornamelijk uit gazon met enkele kleine struiken en bomen. De boerderijactiviteiten in het plangebied zijn begin 2022 gestopt en momenteel is geen vee meer aanwezig. Het overige deel van het plangebied bestaat uit agrarische percelen met intensief beheerde graslanden en enkele watergangen. Net buiten het plangebied ligt langs het Valleikanaal een verhoogd graslandperceel met daarlangs een houtwal en talud met braamstruweel (zie ook figuur 1.1).

2.1.2 *Toekomstige situatie*

In totaal heeft het plangebied een oppervlakte van 7,8 hectare, waarvan 5 hectare bestemd is voor bedrijven. Hiervan wordt ca. 4 hectare bebouwd en verhard. Het overige deel wordt ingericht met (opgaand) groen en waterpartijen. Mogelijk worden kleinschalige, recreatieve voorzieningen aangebracht, zoals een fiets/wandelverbinding. De eerste 100 meter vanaf het Valleikanaal wordt niet bebouwd, in verband met de landschappelijke inpassing van de respectzone van de Grebbelinie. Dit deel van het plangebied behoudt zijn groene karakter. De houtwal en het braamstruweel wordt ingepast en deze bosschages worden versterkt door het realiseren van extra groen en water. Figuur 2.1 geeft de stedenbouwkundige hoofdopzet met landschappelijke inpassing weer.

Figuur 2.1 Stedenbouwkundig hoofdopzet Zwarte land II.

2.2 Werkwijze werkzaamheden

Om het bedrijventerrein te realiseren wordt de bebouwing in het plangebied gesloopt en worden de watergangen gedempt. De bouwvlakken worden bouwrijp gemaakt. Vervolgens vinden bouw- en aanlegwerkzaamheden plaats voor bebouwing en infrastructuur. De exacte invulling, zoals type en uiterlijk van de bedrijfsgebouwen, is in dit stadium nog onbekend. Bomen worden ingepast en in de groenstroken worden (inheemse) struiken en bomen aangeplant. Voor de aanleg van waterpartijen/sloten/laagten worden graafwerkzaamheden verricht. Voor de inrichting van het terrein wordt momenteel een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Een groen inrichtingsplan/landschappelijk inpassing volgt.

De bomen, houtwal, braamstruweel en watergangen grenzend aan het plangebied blijven gehandhaafd.

2.3 Planning werkzaamheden

De boerderijactiviteiten zijn inmiddels al gestopt. De sloop van de boerderij en opstallen vindt zo snel mogelijk na het vertrek van de huidige bewoners, om vandalisme en brandstichting te voorkomen. Hiermee wordt rekening gehouden met de kwetsbare periode van aangetroffen soorten (zie H7). Het dempen van watergangen en het bouwrijp maken van de bouwpercelen staat gepland voor medio 2023. De bouwwerkzaamheden vinden aansluitend plaats. Met de sloop van bebouwing en het bouwrijp maken van bedrijventerrein wordt rekening gehouden met de (mogelijke) aanwezigheid van de beschermde soorten (zie hoofdstuk 7).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 2023 tot eind 2032. Hierbij wordt rekening gehouden met voorbereidende werkzaamheden, een eventuele uitloop van werkzaamheden als gevolg aan onvoorziene omstandigheden en het feit dat het bedrijventerrein over meerdere jaren wordt bebouwd.

3. Verbodsbepalingen

3.1 Verbodsbepalingen waar ontheffing voor wordt aangevraagd

Tabel 3.1 geeft een overzicht van de soorten en verbodsbepalingen waarvoor ontheffing wordt aangevraagd. Daarnaast wordt het belang genoemd.

Tabel 3.1 soort(en), verbod(en), en belang(en)

Soort	Verbod(en)	Belang*
Huismus (<i>Passer domesticus</i>)	Artikel 3.1 lid 2 Wnb	A
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Artikel 3.5 lid 2 en 4 Wnb	B
Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)	Artikel 3.5 lid 2 en 4 Wnb	B
Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	Artikel 3.10 lid 1b Wnb	C
Das (<i>Meles meles</i>)	Artikel 3.10 lid 1b Wnb	C

*Belang:

- A. Artikel 3.3 lid 4b 1° Wnb: in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.
- B. Artikel 3.8 lid 5b 3° Wnb: in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
- C. Artikel 3.10 lid 2a Wnb: in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.

Toelichting belangen A en B: De te slopen bebouwing bevat op diverse plekken asbesthoudende materialen (Prins, 2021). Door leegstand van de bebouwing (vanaf eind 2022) bestaat een verhoogd risico op vandalisme en brandstichting. Door de aanwezigheid van asbest in de gebouwen kan brandstichting leiden tot onaanvaardbare gezondheidsrisico's voor de inwoners van Scherpenzeel en omgeving. Bovendien zijn de sociale en economische gevolgen van brandstichting ook bijzonder groot voor de gemeente Scherpenzeel en haar inwoners. Door het opruimen van asbest(deeltjes) gelden in de meeste gevallen allerlei restricties aan de toegang en het gebruik van het getroffen gebied. Daarnaast is het opruimen van asbest na een brand op zichzelf een zeer risicovolle en kostbare aangelegenheid. Door gecontroleerde sloop van de bebouwing nemen gezondheidsrisico's af en dient het project het belang van de volksgezondheid.

Toelichting belang C: Uit diverse onderzoeken blijkt dat er een dringende behoefte is aan uitbreiding van bedrijventerreinen onder voor lokale ondernemers in Scherpenzeel. De gemeente heeft daarnaast in nauw overleg met de Ondernemersvereniging Scherpenzeel en de Bedrijvenkring Scherpenzeel-Woudenberg een uitgebreid behoefteonderzoek onder alle in Scherpenzeel gevestigde bedrijven georganiseerd. Uit dit onderzoek kwam naar voren, dat behoefte bestaat aan ongeveer 7,5 hectare (netto) nieuw bedrijventerrein voor lokale bedrijvigheid. De grote meerwaarde voor Scherpenzeel is dat er opstart- en (door)groeimogelijkheden komen voor de lokale ondernemers. Dit komt ten goede aan de bedrijvigheid in de gemeente, voor werkgelegenheid en voor

ondersteuning van het verenigingsleven middels sponsoring. De gemeente Scherpenzeel verleent medewerking aan de uitbreiding van het bedrijventerrein 't Zwarte Land door onder meer beleid op te nemen in de Structuurvisie en de uitbreiding in het coalitie- en bestuursakkoord op te nemen. Daarnaast heeft de provincie Gelderland in september 2020 aangegeven voor 't Zwarte Land II af te willen wijken van het Regionaal Programma Werklocaties en vraagt bij de ontwikkeling nadrukkelijk aandacht voor duurzaamheid, klimaatadaptie en mobiliteit. Meer informatie hierover is te vinden op website van het project 'Samen groeit Scherpenzeel' van de gemeente Scherpenzeel (Gemeente Scherpenzeel, 2022).

3.2 Beschadigen en vernielen of wegnemen van voortplantings- of rustplaatsen, nesten of eieren van het dier

Wel van toepassing. Als gevolg van de voorgenomen sloop van de bebouwing worden nestplaatsen van huismus en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis vernield.

Als gevolg van het dempen van watergangen en het bouwrijp maken van grasland gaat (potentieel) leefgebied van wezel met (mogelijke) verblijfplaatsen verloren.

De verblijfplaatsen van das worden niet beschadigd of vernield. Daarnaast worden alle nodige maatregelen genomen om verstoring te voorkomen (o.a. afstand houden tot de verblijfplaatsen en niet werken tussen zonsondergang en -opkomst). Ondanks alle maatregelen is het niet uit te sluiten dat verblijfplaatsen een zeer korte tijd minder geschikt worden door werkzaamheden die uitgevoerd worden binnen het plangebied. Hierom wordt de das wel meegenomen in de ontheffingsaanvraag.

3.3 Verstoren van het dier (niet van toepassing bij vogels als de verstoring geen invloed heeft op de svi)

Wel van toepassing. Als gevolg van de voorgenomen sloop van de bebouwing worden verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis verstoord.

Het verstoren van huismussen heeft geen invloed op de staat van instandhouding (svi), omdat er maatregelen worden genomen om de svi te borgen (zie hoofdstuk 7 en 9).

Dit verbod is niet van toepassing op de 3.10 soorten wezel en das.

4. Ecologisch Inventarisatie: achtergrond

4.1 Methode inventarisatie

4.1.1 Literatuuronderzoek

Gestart is met een literatuuronderzoek om uit te zoeken of er beschermde soorten bekend zijn in en in de omgeving van het plangebied. Er is gebruik gemaakt van beschikbare bronnen zoals actuele verspreidingsgegevens, waaronder de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Bij het raadplegen van de NDFF is een zoekgebied aangehouden van ruim vijf kilometer rondom het plangebied en is gezocht naar waarnemingen van beschermde soorten in de afgelopen 10 jaar.

4.1.2 Quickscan veldbezoek

De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor het quickscan veldbezoek dat op 1 februari 2021 (bewolkt, droog, 1°C en weinig wind) is uitgevoerd. Tijdens het veldbezoek is het plangebied (zie figuur 1.1) en directe omgeving (zone van circa 75 meter) onderzocht, waarbij aandacht is besteed aan beschermde soorten. Hierbij is onderzocht of geschikt biotoop van beschermde soorten aanwezig is. Naast een beoordeling van de aanwezige biotopen is onder andere gelet op aanwijzingen voor verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde nesten van vogels.

Uit het quickscan veldbezoek is gebleken dat er potentiële verblijfplaatsen, nestplaatsen en leefgebieden aanwezig zijn van vleermuizen, huismus, steenuil, das en kleine marterachtigen. Aanvullend soortgericht onderzoek is uitgevoerd om de functie van het plangebied voor deze beschermde soorten te bepalen. De uitkomsten van het ecologisch onderzoek zijn verwerkt in een natuurtoets (De Graaf & Scholten, 2021). Deze is separaat bij deze ontheffingsaanvraag bijgevoegd. Hieronder wordt de onderzoeksmethode uitgeschreven voor de soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

4.1.3 Huismus

Tijdens het quickscan veldbezoek zijn potentiële nestlocaties van huismus aangetroffen in de opstallen en de woning met pannendak. Conform het kennisdocument van huismus (BIJ12, 2017a) zijn twee bezoeken in de optimale periode van 1 april tot en met 15 mei uitgevoerd. Deze bezoeken zijn uitgevoerd op 12 april en 6 mei 2021 onder gunstige weersomstandigheden (zie tabel 4.1). Het onderzoek heeft zich gericht op nest-, broed- en territorium-indicerend gedrag van huismus om broedgevallen/ territoria van huismus vast te stellen. Beide veldbezoeken zijn in de ochtenduren uitgevoerd, wanneer huismus het meest actief is.

4.1.4 **Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis**

Tijdens het quickscan veldbezoek zijn potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen gevonden in de bebouwing in het plangebied. Het vleermuisonderzoek heeft zich met name gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen. Op basis van onderzoekservaring uit eerdere (soortgelijke) projecten en de bouwkundige constructie van de bebouwing worden vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger verwacht. De onderzoeksinspanning is afgestemd op deze soorten. Conform het landelijk vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad, 2021) en de kennisdocumenten van vleermuizen (BIJ12, 2017b; 2017c; 2017d) zijn in deze situatie vijf nachtelijke bezoeken verspreid over het jaar uitgevoerd. Specifiek gaat het om drie nachtelijke bezoeken in de periode half mei tot half juli gericht op kraamkolonies en zomerverblijfplaatsen en twee nachtelijke bezoeken in de periode half augustus tot eind september gericht op baltslocaties en paarverblijfplaatsen van groepjes vleermuizen.

De bezoeken zijn in de ochtend- of avondschemering uitgevoerd. Conform het vleermuisprotocol is het avondbezoek voor baltsterritoria één uur na zonsondergang gestart. Alle bezoeken zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden (droog, geen harde wind, minimaal 12 °C, zie tabel 4.1). Bij het onderzoek is gebruikgemaakt van batdetectors met de mogelijkheid om opnamen te maken, zoals de Pettersson D240x, de Pettersson M500 en de Echometer Touch 2. Tijdens alle bezoeken is ook gekeken naar eventuele vliegroutes en foerageergebieden.

4.1.5 **Wezel**

Tijdens het quickscan veldbezoek is in en grenzend aan het plangebied geschikt biotoop voor kleine marterachtigen (wezel, hermelijn, bunzing) aangetroffen, zoals oeverzones van watergangen en met bramen en ruigte begroeide (hout)wal. Om de functie van het plangebied voor kleine marterachtigen vast te stellen, is onderzoek uitgevoerd volgens de handreiking van de provincie Noord-Brabant (Bouwens, 2017). Op 4 maart 2021 zijn drie wildcamera's geplaatst bij de meest kansrijke landschapselementen (groenstructuren met mogelijke verblijfplaatsen; zie figuur 4.1). Eén camera is na ca. twee weken op een andere (geschikte) plek gezet, om plaats te maken voor een wildcamera ten behoeve van het dassenonderzoek (zie hieronder). Voor het onderzoek zijn wildcamera's van het type Reconyx HC500 gebruikt, waarbij één camera is gemonteerd in een zogenaamde marterbox (houten kist met visolie als lokmiddel). De andere twee wildcamera's zijn gemonteerd in een houten bekleding met een blikje vis als lokmiddel. Tussentijds is tweemaal de werking van de camera's gecontroleerd en zijn geheugenkaarten en batterijen verwisseld. Na ruim zes weken, op 20 april 2021, zijn de camera's opgehaald. De verkregen beelden zijn geanalyseerd op waarnemingen van kleine marterachtigen.

4.1.6 **Das**

Tijdens veldbezoeken op 4 en 22 maart 2021 zijn verse latrines (mestputjes) en graafsporen (twee hollen) van das aangetroffen in de houtwal en het weiland grenzend aan (de zuidzijde van) het plangebied. Om de functie van het plangebied voor das te bepalen is op basis van onderzoekservaring uit eerdere (soortgelijke) projecten en het kennisdocument van das (BIJ12, 2017e) aanvullend onderzoek naar de das uitgevoerd.

Terreingebruik das

Door middel van een veldbezoek op 25 juni 2021 is het terreingebruik van das in kaart is gebracht. Hierbij heeft de focus gelegen op de aanwezigheid van verblijfplaatsen, foerageergebieden en wissels. Een afstand van 500 meter tot 750 meter vanaf een burcht wordt doorgaans aangehouden als gebied waarbinnen gefoerageerd wordt (BIJ12, 2017g). Daarom is binnen een gebied van ca. 1.000

meter rondom het plangebied het landgebruik vlakdekkend in kaart gebracht. Ook zijn in dit gebied andere burchten en vluchtpijpen, alle wissels en overige sporen zoals latrines, haren aan prikkeldraad en graaf- of foerageersporen met behulp van GPS in kaart gebracht.

De geschiktheid van percelen als foerageergebied is als volgt ingedeeld:

- Jaarrond geschikt foerageergebied (met name graslanden waar het gehele jaar voedsel te vinden is).
- Periodiek geschikt foerageergebied (bijvoorbeeld maisakkers waar slechts een deel van het jaar voedsel te vinden is).
- Ongeschikt foerageergebied (met name wegen, verhardingen en akkers waar geen/ nauwelijks voedsel te vinden is).

Daarnaast zijn bekende burchten binnen een zone van 2,5 kilometer van het plangebied (NDDF, 2022; Van Dijk, 2017) op bewoning gecontroleerd. Tevens is bij alle veldbezoeken gelet op verse sporen van das in het plangebied.

Cameraonderzoek das

Tijdens het veldbezoek op 12 april 2021 zijn twee wildcamera's (type Reconyx HC500) geplaatst om de functie van de hollen te bepalen. Beide camera's zijn gericht op hollen met verse graafsporen. Eén camera heeft tevens opeenvolgend twee wissels gemonitord (zie figuur 4.1). De camera's hebben gedurende 3,5 week dag en nacht bewegende beelden vastgelegd en zijn op 6 mei 2021 weer verwijderd. De beelden zijn geanalyseerd op waarnemingen van das. Ook de camerabeelden die zijn verkregen bij het onderzoek naar kleine marterachtigen zijn geanalyseerd op aanwezigheid van das.

Figuur 4.1 Locatie cameravallen das (groen) en kleine marterachtigen (oranje).

4.1.7 Overzicht uitgevoerde veldbezoeken

Tabel 4.1 geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken met informatie over de te onderzoeken soorten, datum, de tijden en weersomstandigheden.

Tabel 4.1 Overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Datum	Begin-eindtijd	Weersomstandigheden	Soortgroep (focus)
1-02-2021	11:30-14:30	1°C, bewolkt, droog, weinig wind	Quickscan veldbezoek
4-3-2021	16:45-22:00	6°C, bewolkt, droog, matige wind	Avondbezoek steenuil, start cameraonderzoek kleine marterachtigen en sporen das
22-3-2021	17:00-20:30	7°C, half bewolkt, droog, windstil	Avondbezoek steenuil, controle camera's kleine marterachtigen en sporen das
12-4-2021	07:00-10:00	1°C, helder, droog, windstil	Dagbezoek huismus, controle camera's kleine marterachtigen en uitzetten camera's das
20-4-2021	19:00-22:00	9°C, licht bewolkt, droog, weinig wind	Avondbezoek steenuil en ophalen camera's kleine marterachtigen
6-5-2021	07:00-10:00	4°C, half bewolkt, droog, matige wind	Dagbezoek huismus, ophalen camera's das en sporen das
27-5-2021	21:30-00:00	12°C, licht bewolkt, droog, weinig wind	Avondbezoek vleermuizen
25-6-2021	09:00-17:30	18°C, half bewolkt, droog, weinig wind	Dagbezoek das terreingebruik
5-7-2021	21:45-00:00	19°C, bewolkt, droog, windstil	Avondbezoek vleermuizen
14-7-2021	03:15-05:30	17°C, bewolkt, droog, matige wind	Ochtendbezoek vleermuizen
18-8-2021	04:15-06:30	15°C, bewolkt, droog, windstil	Ochtendbezoek vleermuizen
15-9-2021	21:30-00:00	18°C, bewolkt, droog, windstil	Avondbezoek vleermuizen

4.2 Actualiteit inventarisatiegegevens

Het ecologisch veldonderzoek is uitgevoerd in de periode januari t/m september 2021. De inventarisatiegegevens zijn daarmee actueel.

4.3 Locatie inventarisatie

Het plangebied en de directe omgeving (zie figuur 1.1) zijn geheel onderzocht. Bij raadpleging van de NDFF (NDFF, 2022) zijn gegevens afkomstig uit een groter gebied (zone van circa 5 kilometer) rondom het plangebied meegenomen. Specifiek voor huismus en vleermuizen is ten aanzien van verblijfplaatsen de bebouwing binnen het plangebied onderzocht. Het cameraonderzoek naar wezel is uitgevoerd in het optimale leefgebied van wezel (zie figuur 4.1). Voor de omgevingscheck is het gehele plangebied inclusief een zone van 75 meter onderzocht. Voor das is een groter gebied onderzocht, zie paragraaf 4.1.6).

5. Ecologisch inventarisatie: resultaten

5.1 Verblijfplaatsen

5.1.1 *Huismus*

- a. In het plangebied zijn vijf nestlocaties van huismus aangetroffen: twee nesten in één van de schuren (de schuur met damwandplaten en een golfplaten dak) en drie nesten in de koeienstal (beton en golfplaten dak; zie bijlage 1). De nesten in de schuur bevinden zich op de steunbalken van het dak en op het dakbeschot. Huismussen komen de schuur binnen via openingen bij de nok. In de koeienschuur bevinden de nesten zich op de rand van het dakbeschot, net onder de (verhoogde) nok.
- b. De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 30 exemplaren (hoogste aantallen als de jongen net zijn uitgekomen). Dit aantal is gebaseerd op vijf paar oudervogels met maximaal 4 jongen per paar.
- c. De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei kleine en grote subpopulaties van huismus in de bebouwde kom en het buitengebied (boerenerven) van Scherpenzeel.

5.1.2 *Gewone dwergvleermuis*

- a. In het plangebied is één zomer- en één zomer-/paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen (zie bijlage 1). De verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis bevinden zich aan de oostgevel van de garage/schuur, achter de plank onder de dakgoot of in de spouwmuur, en in de koeienstal achter een loszittende plafondplaat. Beide verblijfplaatsen worden vermoedelijk door één gewone dwergvleermuis gebruikt. Er zijn geen kraamverblijfplaatsen aangetroffen tijdens het veldonderzoek. Mogelijk wordt de verblijfplaats in de garage/schuur ook beperkt gebruikt als winterverblijfplaats (indien de spouw toegankelijk is).
- b. De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 2-10 exemplaren. Hierbij is ervan uitgegaan dat een verblijfplaats van gewone dwergvleermuis door één tot maximaal vijf dieren gebruikt wordt.
- c. De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei kleine en grote subpopulaties in de bebouwde kom en het buitengebied van Scherpenzeel.

5.1.3 *Gewone grootoorvleermuis*

- a. In het plangebied is één zomerverblijfplaats van gewone grootoorvleermuis vastgesteld (zie bijlage 1). Tijdens drie bezoeken (5 en 14 juli en 15 september), zijn grootoren waargenomen; respectievelijk negen, zes en drie exemplaren. De verblijfplaats is aanwezig in één van de schuren (van damwandplaten en een golfplaten dak), vermoedelijk achter houten balken in de dakconstructie. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de functies kraamverblijf en paarverblijf. Op

basis van de bouwconstructie wordt overwintering niet verwacht, omdat door gebrek aan isolatie de temperatuur fluctueert en de schuur niet vorstvrij is.

- b. De populatieomvang binnen het plangebied wordt op basis van de waarnemingen en maximale aantallen tijdens het onderzoek geschat op 9-15 exemplaren.
- c. De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei kleine en grote subpopulaties in de bebouwde kom en het buitengebied van Scherpenzeel.

5.1.4 **Wezel**

- a. Op meer dan 2 km afstand van het plangebied zijn twee waarnemingen van wezel bekend (NDFF, 2022). Tijdens het aanvullend onderzoek middels cameravallen (zie ook paragraaf 2.2.3) zijn geen waarnemingen gedaan van wezel. Binnen het plangebied zijn wel potentiële verblijfplaatsen van wezel aanwezig. Verblijfplaatsen van wezel kunnen worden verwacht in (oude) muizenholen die verspreid aanwezig zijn langs de te dempen watergang en langs perceelsgrenzen (smalle ruigtestrookjes onder rasters).
- b. De grootte van het territorium van wezel kan sterk uiteenlopen en hangt rechtstreeks af van het hoofdvoedselaanbod, dus de muizenstand. Mannetjes hebben een territoriumgrootte van 1 tot 25 hectare, vrouwtjes van 1 tot 7 hectare. Samen met de wisselingen in het voedselaanbod kunnen de dichtheden eveneens zeer sterk schommelen (1-100 dieren/100 hectare) (Verkem *et al.*, 2003). Op basis van de terreinkenmerken (overwegend grasland met weinig dekking en ca. 230 meter watergang) het ontbreken van waarnemingen tijdens het cameravalonderzoek en bekende verspreidingsgegevens worden binnen het plangebied alleen lage aantallen verwacht. De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 1-2 exemplaren.
- c. De (potentiële) verblijfplaatsen maken onderdeel uit van een aaneengesloten netwerk van verblijfplaatsen in het buitengebied van Scherpenzeel. Vanwege de grote hoeveelheid landschapselementen in dit gebied zijn er diverse mogelijkheden voor wezel om te foerageren en zich voort te planten.

5.1.5 **Das**

- a. In totaal zijn er op vijf plekken hollen gevonden, waar verspreid in de onderzoeksperiode (februari-september) activiteit van das is vastgesteld (niet bij alle hollen tegelijkertijd). Deze hollen liggen alle net buiten de grens van het plangebied: in het talud/houtwal van het hoger gelegen graslandperceel ten zuiden van het plangebied (zie bijlage 1). Dassenactiviteit bij de hollen en in het plangebied is alleen waargenomen in de periode maart t/m begin mei. Tijdens het camera-onderzoek is (vermoedelijk dezelfde) das driemaal in het plangebied waargenomen. Op 12 april 2021 is een das vastgelegd bij een hol aan de oostzijde van de houtwal (zuidelijke hol). Op 3 mei 2021 is bij het (zuidelijke) hol in de met braam begroeide wal langs het bedrijf Berkhof een das vastgelegd en daarnaast is op 5 mei 2021 eenmalig een das vastgelegd op de wissel over het bedrijfsterrein Berkhof. Gezien de beperkte en onregelmatige dassenactiviteit in en nabij de hollen grenzend aan het plangebied is het aannemelijk dat het hier gaat om vluchtpijpen. Vluchtpijpen liggen verspreid in een territorium, worden bij dreigend gevaar gebruikt om te schuilen en liggen vaak aan de rand van een territorium om door middel van geur een territorium af te bakenen (BIJ12, 2017e). Ook de afstand tot de dichtstbijzijnde hoofd- en bijburcht (900 meter vanaf de vluchtpijpen in het plangebied) en de aanwezigheid van mestputjes zijn een aanwijzing dat de hollen in het plangebied op de grens van een dassenterritorium liggen (zie ook paragraaf 5.2 en 5.3).
- b. Op basis van het uitgevoerde onderzoek wordt ingeschat dat er een solitaire das actief is bij de vluchtpijpen grenzend aan het plangebied. Naar verwachting ligt het plangebied op de grens maar binnen een territorium van één dassenfamilie (clan). In Nederland bestaat een clan uit gemiddeld vier dieren (BIJ12, 2017e).

- c. Het dier in het territorium maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei territoria van dasenfamilies in de omgeving van Scherpenzeel.

5.2 Foerageergebieden, migratie- en vliegroutes

5.2.1 *Huismus*

Tijdens het veldonderzoek zijn foeragerende huismussen waargenomen in het plangebied, met name in de koeienschuur. Daarnaast biedt de tuin van de woning ook foerageergebied, hetzij beperkt door schaarse dekking. De graslanden in het plangebied zijn weinig geschikt als foerageergebied door gebrek aan dekking nabij. Belangrijke migratieroutes zijn niet aanwezig.

5.2.2 *Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis*

Tijdens het aanvullende onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is gebleken dat gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis in de schuur (met verblijfplaats van gewone grootoorvleermuis) en de koeienstal foerageren. In het plangebied is geen aaneengesloten structuur aanwezig die kan dienen als vlieg- of migratieroute.

5.2.3 *Wezel*

Wezel gebruikt naar verwachting de lijnvormige structuren in en langs het plangebied en in mindere mate het grasland als foerageergebied. Foerageergebieden en migratieroutes overlappen elkaar.

5.2.4 *Das*

Op basis van de uitgevoerde beoordeling van foerageergebieden blijkt dat in het plangebied circa 5 hectare jaarrond geschikt foerageergebied aanwezig is in vorm van graslanden. Er zijn geen wissels in het plangebied aangetroffen.

5.3 Omgevingscheck

5.3.1 *Huismus*

Het habitat van de huismus moet voldoen aan een combinatie van eisen, die ook nog eens binnen een straal van enkele meters (dekking bij voedselbronnen) tot enkele honderden meters (nestplek en voedselbronnen) moet liggen. Het betreft een combinatie van nestgelegenheid, voedsel (voor volwassen en jongen), dekking (stekelige struiken, groenblijvende struiken, coniferen en klimplanten), plekken voor stofbaden en drinkwater.

In de omgeving van het plangebied zijn vergelijkbare geschikte (boeren)erven met woningen, schuren met (hobby)vee en tuinen aanwezig. Ook in de woningen met tuinen grenzend aan het plangebied zijn tijdens het veldonderzoek nesten van huismus en foeragerende exemplaren aangetroffen (zie ook bijlage 1). In deze tuinen zijn bovendien enkele groenblijvende struiken en bomen aanwezig die ook in de winterperiode beschutting bieden. De hierboven beschreven combinatie van eisen is op meerdere plekken aanwezig binnen de actieradius van 200-300 meter van de huidige nestplaatsen van huismus, zoals aan weerszijden van de Stationsweg Oost (N224) en Stationsweg, maar ook op de erven aan de zuidzijde van het Valleikanaal.

5.3.2 *Gewone dwergvleermuis*

De gewone dwergvleermuis is in Nederland vooral een gebouwbewonende soort. Gewone dwergvleermuizen kunnen in allerlei gebouwen en bouwwerken voorkomen. Ze hebben een netwerk aan gebouwen waarin ze huizen. Vooral in gebieden met bebouwing nabij een groene omgeving zoals parken, loofbossen, houtwallen en beschutte waterpartijen komen ze veel voor (BIJ12, 2017b). De gewone dwergvleermuis is dus afhankelijk van meerdere, met elkaar samenhangende onderdelen van het landschap.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek blijkt dat in de omgeving meerdere geschikte woningen aanwezig zijn, zoals aan de Stationsweg 444 en Stationsweg Oost 450. Omdat gewone dwergvleermuis zeer flexibel is in het vinden van verblijfplaatsen en ook gebruik maakt van vrij nieuwe gebouwen als verblijfplaats kan er met zekerheid gesteld worden dat er veel uitwijkmogelijkheid aanwezig is. Daarnaast is in de directe omgeving van het plangebied geschikt foerageergebied aanwezig langs bomenrijen, houtwallen, bosjes, boven het water van het Valleikanaal en bij de andere boerderijen in de omgeving. Ook zijn de lijnelementen als het Valleikanaal en de bomenrij langs het Valleikanaal geschikt als vliegroute voor vleermuizen.

5.3.3 *Gewone grootoorvleermuis*

Gewone grootoorvleermuizen leven zowel binnen als buiten het stedelijk gebied. Ze komen voor in open loof- en naaldbossen, in gebouwen (vooral zolders), parken en tuinen, cultuurlandschap en moerassen zonder bossen (BIJ12, 2017d). Gewone grootoorvleermuizen bewonen zowel gebouwen als bomen. Ze gedragen zich opportunistisch in hun keuze van verblijfplaatsen, waarbij enkele aspecten relevant zijn zoals donkerte en aanwezigheid van een aanvliegroute langs opgaande vegetatiestructuren. Gewone grootoorvleermuizen jagen meestal op beschutte plekken in bos en kleinschalig parkachtig landschap, boven bospaden, in lanen en open plekken, langs bosranden en laag boven (bloeiende) kruidenvegetaties of langs en door de kroon van (bloeiende) bomen. Als wendbare vlieger jagen ze ook wel in gebouwen, bijvoorbeeld op zolders, in schuren en in stallen met vee.

In de omgeving van het plangebied zijn vergelijkbare geschikte schuren aanwezig die kunnen dienen als verblijfplaats. Het gaat dan om schuren op omliggende erven (o.a. Stationsweg Oost 287). Omdat gewone grootoorvleermuis vrij opportunistisch is en zeer flexibel is in het vinden van verblijfplaatsen kan er met zekerheid gesteld worden dat er genoeg uitwijkmogelijkheid aanwezig is. Daarbij is de soort tijdens enkele veldbezoeken niet waargenomen in het plangebied, waaruit blijkt dat er alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving aanwezig zijn. Daarnaast is in de directe omgeving van het plangebied geschikt foerageergebied aanwezig langs bomenrijen, houtwallen, bosjes, boven het water van het Valleikanaal en bij de andere boerderijen in de omgeving. Ook zijn de lijnelementen als het Valleikanaal en de bomenrij langs het Valleikanaal geschikt als vliegroute voor vleermuizen.

5.3.4 *Wezel*

Wezels kunnen in kleinschalig cultuurlandschap vrijwel overal voorkomen waar hun hoofdvoedsel - woelmuis - aanwezig is. Wegens hun geringe lichaamsgrootte en hun overeenkomstig kleinere leefgebieden hebben zij minder behoefte aan een biotoop op 'landschapsniveau' dan hun grotere familieleden bunzing en hermelijn. Zelfs kale grasland- en akkercomplexen kunnen voldoen, mits voldoende microstructuur in de vorm van perceelranden en muizengangen aanwezig is. Dit neemt niet weg dat gevarieerde landschappen met behoorlijk wat macrostructuur in het algemeen wel meer mogelijkheden bieden tot de uitbouw van grotere populaties. Wezels stellen weinig specifieke eisen

aan de aard van hun verblijfplaatsen. In een klein leefgebied is vaak al een overvloed aan verblijfplaatsen aanwezig. Het kan daarbij gaan om takkenbossen, houtstapels of andere hopen groenafval, steenhopen, afgebrokkelde muren of andere bouwwerken, allerhande natuurlijke hopen en holtes (o.a. knaagdiergangen en onder boomwortels) en stapels hooi en stro. Wegens de geringe lichaams-grootte en de hoge stofwisseling dienen de schuilplaatsen wel goed geïsoleerd te zijn om het warmteverlies te beperken. In de nestholte wordt dan ook actief materiaal aangebracht, zoals veren en stukjes vacht (van prooiresten), maar soms ook wat droog plantenmateriaal of zwerfafval (Verkem *et al.*, 2003).

In de omgeving van het plangebied is voor de wezel geschikt leefgebied aanwezig in de vorm van lijnvormige structuren, zoals houtwallen, braamstruweel en ruigte, singels, bermen en begroeide slootkanten.

5.3.5 **Das**

De grootte van een dassenterritorium is afhankelijk van het voedselaanbod en dus van de kwaliteit van het leefgebied. De grootte varieert van 30 tot 150 hectare in optimaal gebied, en van 150 tot 600 hectare in marginaal gebied. Het foerageergebied van een das ligt tot ongeveer 1,5 tot 12 kilometer van de burcht. Er moet voldoende foerageergebied liggen binnen 500 meter tot enkele kilometers. Belangrijke onderdelen zijn dan delen waar het hele jaar eten te vinden is, zoals graslanden met gras korter dan 5 centimeter. Alleen dan kan een das voldoende wormen vinden. Als koeien op deze graslanden grazen, dan keert een das de koeienvlaaien om, om mestkevers en dergelijke te vinden. Ook in bossen en bosjes kan hij het hele jaar voedsel vinden. Er zijn ook onderdelen, zoals (maïs)akkers, hoogstamboomgaarden en ruigten, die in een bepaald deel van het jaar geschikt zijn om voedsel in te zoeken. Daarnaast worden drie burchten onderscheiden:

- Hoofdburchten zijn in de regel relatief groot en zijn het grootste deel van het jaar in gebruik. De hoofdburcht is meestal de plek waar de jongen worden geboren. Er zijn ook permanent bewoonde burchten bekend met maar één hollingang.
- Bijburchten zijn vaak alleen op bepaalde momenten in gebruik, bijvoorbeeld als vluchtplek bij verstoring van de hoofdburcht. Ook kan de bijburcht door jongvolwassen dassen worden gebruikt in de periode dat ze worden verstoten uit het territorium, of door het mannetje die in het voorjaar vanuit deze burcht zijn territorium beter kan verdedigen. Als er jongen geboren zijn, verjaagt het vrouwtje het mannetje vaak tijdelijk naar een ander gedeelte van de hoofdburcht, of uit de burcht. Hij verhuist dan tijdelijk naar een bijburcht. Ook het vrouwtje kan haar jongen grootbrengen in een bijburcht, wat het verschil tussen hoofd- en bijburcht weer vervaagt. Het voedselaanbod in de directe omgeving speelt een grote rol. Dassen wonen het liefst zo dicht mogelijk bij hun voedsel. Ze kunnen, ook tijdelijk, verhuizen naar een bijburcht in de directe omgeving van bijvoorbeeld een maïsakker als de jonge, nog zachte maïskolven aan het ontspruiten zijn.
- Vluchtpijpen liggen verspreid over het territorium. Zoals de naam doet vermoeden, worden ze bij dreigend gevaar gebruikt om in te schuilen. Aan de rand van een territorium hebben de vluchtpijpen ook een geurfunctie en bakenen zij het territorium af. Er zijn gevallen bekend dat een vrouwtje een vluchtpijp in gebruik heeft genomen om haar jongen te werpen.

Het onderzoek naar het terreingebruik van das en de controle van bekende hoofd- en bijburchten binnen de 2,5 kilometer-zone rond het plangebied laten zien dat in de omgeving van het plangebied meerdere actieve burchten aanwezig zijn. De dichtstbijzijnde (hoofd- en bij)burcht ligt in een bosje op ruim 900 meter ten noorden van de vluchtpijpen in het plangebied. Andere burchten liggen op meer dan 1.500 meter van het plangebied (zie bijlage 2). Daarnaast blijkt uit het onderzoek naar terreingebruik van das dat er binnen een zone van 1.000 meter rondom het plangebied 238,0 ha jaar-rond geschikt foerageergebied, 37,3 ha periodiek geschikt foerageergebied en 178,7 ha ongeschikt

foerageergebied aanwezig is (zie bijlage 2). Belangrijke, dagelijks gebruikte migratieroutes en/of wissels zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen.

6. Effecten

6.1 Effect werkzaamheden: kwaliteit en kwantiteit

6.1.1 *Huismus*

Als gevolg van de sloop van de schuur en koeienstal gaan vijf nestplaatsen van huismus verloren. Schade aan onmisbare foerageergebieden is door de sloop niet te verwachten, aangezien tuinen en (boeren) erven in de directe omgeving onveranderd blijven.

De sloopwerkzaamheden worden buiten het broedseizoen van de huismus uitgevoerd. Voor aanvang van de sloop worden tien huismuskasten opgehangen binnen een straal van 200 meter vanaf de huidige nestplaatsen, zodat altijd alternatieve nest- en/of rustplaatsen aanwezig zijn. De exacte locaties worden op korte termijn afgestemd met omwonenden. Omdat er al enkele huismussen nestelen onder de dakpannen van omliggende woningen, wordt verwacht dat de nestkasten snel in gebruik worden genomen. Daarnaast bieden ook ruimten onder de dakpannen van deze woningen ruim voldoende, niet bezette, alternatieve nestplaatsen voor huismus. In de nieuwbouw op het bedrijventerrein worden (minimaal) tien neststenen (type gierzwaluwneststeen) ingemetseld, die dienen als permanente alternatieve nestgelegenheid voor huismus. Zodoende is er tijdens en na de werkzaamheden altijd voldoende nestgelegenheid voor huismussen beschikbaar.

De groene inrichting van het plangebied zorgt ervoor dat de noodzakelijke elementen om een nieuwe nestlocatie als zodanig te kunnen laten functioneren aanwezig zijn. Zo worden er struiken en bomen aangeplant dichtbij de nieuwe nestlocaties en worden waterpartijen aangelegd. Bij de aanplant van groen wordt gekozen voor inheemse, insectenrijke en dekking biedende soorten. Er wordt momenteel gewerkt aan een groeninrichtingsplan/landschappelijke inpassing. Dit plan wordt opgenomen in het bestemmingsplan, zodat de inrichting en het groenbeheer worden geborgd.

6.1.2 *Gewone dwergvleermuis*

Als gevolg van de sloopwerkzaamheden gaat één zomer- en één zomer-/paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis verloren. Er is geen sprake van aantasting van belangrijke massawinterverblijven of kraamverblijfplaatsen. Er is ook geen sprake van schade aan onmisbaar foerageergebied, aangezien groenvoorzieningen in de omgeving in voldoende mate aanwezig blijven. Daarnaast is er geen aaneengesloten structuur aanwezig die kan dienen als vlieg- of migratieroute. Ook de potentiële vliegroute nabij het plangebied (Valleikanaal en de bomenrij langs het Valleikanaal) wordt niet verstoord, aangezien in een zone van 100 meter vanaf de Valleikanaal (respectzone Grebbelinie) niet wordt gebouwd en er dus geen sprake is van uitstralende effecten als licht.

Tijdens en na uitvoering van de sloopwerkzaamheden wordt gezorgd dat altijd voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn. In de directe omgeving van het plangebied (binnen 100 à 200 meter van de boerderij) worden acht tijdelijke verblijfplaatsen aangebracht in de vorm van vleermuiskasten aan de gevels van woningen. In de nieuwbouw worden permanente verblijfplaatsen gerealiseerd. Hierbij wordt maatwerk geleverd, zoals toegankelijke gevelbetimmering of door speciaal ontwikkelde kasten in te metselen (zie H7 en bijlage 3). Het type voorziening is afhankelijk van de bouwconstructie van de nieuwbouw.

De groene inrichting van het plangebied zorgt ervoor dat elementen als bos-/struweelranden en waterpartijen aanwezig zijn, zodat er ook wordt voorzien in aanvliegroutes en foerageergebied vlakbij de nieuwe verblijfplaatsen. Daarnaast blijft schade op individuen tot een minimum beperkt door het nemen van mitigerende maatregelen (zie H7).

6.1.3 Gewone grootoorvleermuis

Als gevolg van de sloopwerkzaamheden gaat één zomerverblijfplaats van gewone grootoorvleermuis verloren. Er is geen sprake van aantasting van belangrijke massawinterverblijven, paarverblijfplaatsen of kraamverblijfplaatsen. Ook is er geen sprake van schade aan onmisbaar foerageergebied, aangezien groenvoorzieningen in de omgeving in voldoende mate aanwezig blijven. Daarnaast is er geen aaneengesloten structuur aanwezig die kan dienen als vlieg- of migratieroute. Ook de potentiële vliegroute nabij het plangebied (Valleikanaal en de bomenrij langs het Valleikanaal) wordt niet verstoord, aangezien in een zone van 100 meter vanaf de Valleikanaal (respectzone Grebbelnie) niet wordt gebouwd en er dus geen sprake is van uitstralende effecten als licht.

Tijdens en na uitvoering van de sloopwerkzaamheden wordt gezorgd dat altijd voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn. In de directe omgeving van het plangebied (binnen 100 à 200 meter van de boerderij) worden vier tijdelijke verblijfplaatsen aangebracht in de vorm van vleermuiskasten aan de gevels van woningen en/of bomen nabij het plangebied (buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden). De exacte locaties worden op korte termijn afgestemd met omwonenden. Gewone grootoorvleermuizen zijn opportunistisch in het vinden en ontdekken van verblijfplaatsen, en maken veelvuldig gebruik van vleermuiskasten. In de nieuwbouw worden permanente verblijfplaatsen gerealiseerd. Hierbij wordt maatwerk geleverd, zoals toegankelijke gevelbetimmering of door speciaal ontwikkelde kasten in te metselen (zie H7 en bijlage 3). Het type voorziening is afhankelijk van de bouwconstructie van de nieuwbouw.

De groene inrichting van het plangebied zorgt ervoor dat elementen als bos-/struweelranden en waterpartijen aanwezig zijn, zodat er ook wordt voorzien in aanvliegroutes en foerageergebied vlakbij de nieuwe verblijfplaatsen. Daarnaast blijft schade op individuen tot een minimum beperkt door het nemen van mitigerende maatregelen (zie H7).

6.1.4 Wezel

Bij het dempen van watergangen in het plangebied kunnen verblijfplaatsen en foerageergebied van wezel verloren gaan. Het gaat om circa 230 meter oeverlengte. Daarnaast gaat marginaal geschikt foerageergebied (weinig dekking) verloren door het bouwrijp maken van graslanden. Op basis van het oppervlakte en terreingesteldheid van het plangebied kunnen maximaal 2 territoria van de wezel verloren gaan. Het is echter aannemelijker dat het plangebied onderdeel uitmaakt van grotere territoria die grotendeels buiten de begrenzing van het plangebied ligt, aangezien dichtheden van 1 exemplaar per hectare alleen mogelijk zijn bij veel voedselaanbod (veel woelmuizen) in goede muizenjaren (Bouwens, 2017).

In de directe omgeving van het plangebied (zone van 250 meter rondom het plangebied) blijft voldoende alternatief geschikt leefgebied aanwezig in de vorm van houtwallen met ruigte, braamstruweel, watergangen, greppels en graslanden. Ten opzichte van het totaal beschikbare leefgebied in de directe omgeving van het plangebied gaat een beperkte hoeveelheid leefgebied tijdelijk verloren door het bouwrijp maken van de graslanden. Om de periode te overbruggen dat er tijdelijk minder leefgebied met verblijfplaatsen beschikbaar is, worden twee takkenrillen met daarin wezelkasten nabij het plangebied in of nabij een bestaande groenstructuur geplaatst (zie H7 en bijlage 3). In de nieuw aan te planten bosschages en struweel en in oeverzones van waterpartijen in het plangebied ontstaat binnen enkele jaren na de inrichting weer nieuw en meer geschikt leefgebied voor wezel.

Door de toepassing van takkenhopen met daarin wezelkasten in geschikt leefgebied op korte afstand van het plangebied wordt gezorgd dat er ten alle tijden voldoende alternatieven voorhanden zijn voor de wezel. Door te nemen voorzorgsmaatregelen (werken in minst kwetsbare periode) blijven negatieve effecten op exemplaren tot een minimum beperkt.

6.1.5 *Das*

Verblijfplaatsen

Bij het bouwrijp maken van de graslanden vinden geen werkzaamheden plaats op de locaties van de vluchtpijpen of wissel. Tijdens de bouwwerkzaamheden worden voorzorgsmaatregelen genomen om te zorgen dat de vluchtpijpen kunnen blijven functioneren (zie H7), o.a. door de vluchtpijpen tijdens de werkzaamheden af te schermen en geen betreding en werkzaamheden binnen een zone van 20 meter rond de vluchtpijpen toe te staan. Betreding binnen de 20 meter zone rond (vier van de vijf) vluchtpijpen blijft beperkt tot één dag, wanneer lage, dichte, stekelige beplanting wordt aangebracht om de vluchtpijp af te schermen van het toekomstige bedrijventerrein. Omdat deze werkzaamheden binnen één dag zijn afgerond en bij daglicht plaatsvinden, blijven de vluchtpijpen beschikbaar en is verstoring tot een minimum beperkt. Gezien de beperkte en onregelmatige dassenactiviteit bij de vluchtpijpen en de afstand tot de dichtstbijzijnde hoofd- en bijburcht (900 meter) binnen hetzelfde territorium zijn er bovendien alternatieve verblijfplaatsen voorhanden.

Na ingebruikname van het bedrijventerrein vinden de activiteiten met name overdag plaats. In de gebruiksfase worden voorzorgsmaatregelen genomen om te zorgen dat de vluchtpijpen kunnen blijven functioneren (zie H7), o.a. door geen verlichting richting het perceel/houtwal met vluchtpijpen te richten. Daarnaast is verstoring tot een minimum beperkt, door de aangebrachte lage, dichte, stekelige beplanting rond de vluchtpijpen, wat tevens betreding van het perceel/de houtwal met vluchtpijpen verhindert.

Foerageergebied

Bij de aanleg van het bedrijventerrein gaat 5 ha jaarrond geschikt foerageergebied (grasland) van das verloren door bebouwing en verharding. Belangrijke, dagelijks gebruikte migratieroutes en/of wissels zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen. In de nieuwe inrichting van het plangebied wordt op termijn ook weer geschikt foerageergebied gerealiseerd, door tussen en rondom de bedrijfsspercelen bosjes/houtwallen aan te brengen en ook langs de buitenrand van het plangebied blijft groen aanwezig in vorm van grasland en oeverzones van watergangen. Daarnaast blijft de zone van 100 meter vanaf de Grebbelinie onbebouwd (zone tussen het Valleikanaal en inclusief de vluchtpijpen; zie ook figuur 1.2), waardoor vluchtpijpen bereikbaar blijven en direct rondom de vluchtpijpen altijd foerageergebied (en een wissel) beschikbaar is. Omdat het plangebied op ruime afstand van de dichtstbijzijnde burcht ligt (>650 meter), er een beperkt oppervlak geschikt foerageergebied verloren gaat (5 ha) en ruim voldoende geschikt foerageergebied rondom de burcht aanwezig blijft in vorm van maisakkers, graslanden en loofbos, is er geen sprake van aantasting van

onmisbaar foerageergebied en/of wissels van das, wat kan leiden tot het verlaten van de verblijfplaatsen.

6.2 Effect werkzaamheden: monitoren

De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige (ecologisch toezichthouder) op het gebied van huismus, vleermuizen, wezel en das (zie ook H7).

Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden wordt een instructie (toolbox) gegeven aan met de uitvoerende partij(en). Hierin worden de voorzorgs-/mitigerende maatregelen aan de hand van een ecologisch werkprotocol doorgesproken en toegelicht. De ecologische toezichthouder is gedurende het gehele proces betrokken bij de werkzaamheden en controleert de uitvoering van de maatregelen.

7. Maatregelen

7.1 Maatregelen

7.1.1 Algemeen

1. Er wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Betreffend ecologisch werkprotocol is op de locatie aanwezig en onder alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd.
2. De werkzaamheden worden begeleid door een gekwalificeerde ecologisch toezichthouder met kennis op het gebied van vleermuizen, marters en vogels.
3. Afwijking van het ecologisch werk protocol is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch toezichthouder.
4. Door de ecologisch toezichthouder wordt een ecologisch logboek bijgehouden. Hierin worden maatregelen vastgelegd, bedoeld om schade aan beschermde soorten te voorkomen. Daarbij wordt omschreven welke soort betrokken was en welke maatregelen zijn genomen op welke datum en locatie. Op deze manier kan in geval van handhaving eenvoudig worden aangetoond dat er zorgvuldig gewerkt wordt.
5. Bij het onverwacht aantreffen van strikt beschermde soorten - zoals nesten van broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen - worden de betreffende werkzaamheden direct gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

7.1.2 Sloop garage/schuur (met spouwmuur)

6. Voorafgaand aan de sloop van de garage (met zomer-/paarverblijf gewone dwergvleermuis) wordt de betreffende bebouwing ongeschikt gemaakt voor bewoning door vleermuizen (en broedvogels). Het ongeschikt maken van de bebouwing vindt plaats in de periode september-oktober of in april (in de actieve periode van vleermuizen, maar buiten de kwetsbare kraam- en overwinteringsperiode van vleermuizen). Afhankelijk van het seizoen en weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. Geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt bepaald door de ecologisch toezichthouder.
7. De bebouwing wordt minimaal één week voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. Het gebouw wordt ongeschikt gemaakt door gaten en kieren dicht te maken met rugvulling (stroken schuimrubber) en gebruik te maken van zogenoemde 'vleermuisflappen'. Door gebruik te maken van vleermuisflappen kunnen vleermuizen het gebouw verlaten, maar niet meer terugkeren. Na het ongeschikt maken wordt minimaal drie nachten met voor vleermuizen geschikte vliegomstandigheden (> 10 graden, weinig wind en droog) gewacht

met de werkzaamheden, totdat de vleermuizen met zekerheid zijn uitgeweken naar een alternatieve verblijfplaats. Het ongeschikt maken wordt begeleid door de ecologisch toezichthouder.

8. Vervolgens wordt een uitvliegcheck uitgevoerd door de ecologisch toezichthouder om na te gaan of vleermuizen de bebouwing daadwerkelijk verlaten hebben. Mocht dit niet het geval zijn dan worden extra maatregelen getroffen om de bebouwing wel ongeschikt(er) te maken.
9. Als geen vleermuizen meer aanwezig zijn (zie vorige punten) kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden zonder nadere voorwaarden ten aanzien van vleermuizen.

7.1.3 *Sloop overige gebouwen*

10. Voorafgaand aan de sloop worden de overige gebouwen (o.a. twee schuren met verblijfplaatsen van huismus én vleermuizen) ongeschikt gemaakt voor bewoning door huismus en vleermuizen. Het ongeschikt maken van de schuren vindt minimaal één week voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden plaats en wordt in de periode september-oktober uitgevoerd. Dit is buiten het broedseizoen van huismus en buiten de kwetsbare overwinteringsperiode van vleermuizen. Afhankelijk van het seizoen en weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. Geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt bepaald door de ecologisch toezichthouder.
11. Voor aanvang van de werkzaamheden t.b.v. het ongeschikt maken worden de gebouwen gecontroleerd door de ecologisch toezichthouder op de aanwezigheid van vogels en vleermuizen. Indien met zekerheid geen vleermuizen en broedende vogels aanwezig zijn, dan kunnen de gebouwen zonder verdere voorzorgsmaatregelen worden gesloopt.
12. Indien tijdens de controle broedende vogels worden aangetroffen, worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.
13. Indien tijdens de controle vleermuizen worden aangetroffen, worden eerst maatregelen genomen om de aanwezige vleermuizen in de gebouwen te verdrijven. De sloopwerkzaamheden van betreffende gebouwen worden zo ver mogelijk van de aangetroffen verblijfplaats gestart, waarbij langzaam en gefaseerd richting de verblijfplaats wordt gewerkt. Als eerste worden dak- en geveldelen verwijderd. Dit zorgt voor lichtinval en tocht, waardoor verblijfplaats minder aantrekkelijk wordt voor vleermuizen. Eventueel wordt aanvullend gebruik gemaakt van bouwlampen om de verblijfplaats te verlichten. Gebouwdelen met de verblijfplaatsen worden pas verwijderd als uit een controle van de ecologisch toezichthouder blijkt dat de verblijfplaats is verlaten.
14. Indien tijdens de controle (delen van) een gebouw niet volledig zijn te inspecteren op aanwezigheid van vleermuizen, worden eerst maatregelen genomen om de eventueel aanwezige exemplaren niet te schaden. Onder begeleiding van de ecologisch toezichthouder worden dakplaten langzaam en voorzichtig opgelicht. De ecologisch toezichthouder controleert aanwezigheid van vleermuizen:
 - Indien geen vleermuizen worden aangetroffen wordt de dakplaat verwijderd. Dit wordt herhaald tot alle dakplaten, en vervolgens gevelplaten, zijn verwijderd.
 - Indien wel vleermuizen worden aangetroffen, wordt de dakplaat of gevelplaat voorzichtig teruggedraaid. Vervolgens worden nadere maatregelen genomen om vleermuizen te verdrijven. Als eerste worden de dak- en geveldelen verwijderd waar geen vleermuizen worden aangetroffen (om lichtinval en tocht te creëren). Eventueel wordt aanvullend gebruik gemaakt van bouwlampen om de verblijfplaats te verlichten. Gebouwdelen met de verblijfplaatsen worden pas gesloopt als uit een controle van de ecologisch toezichthouder blijkt dat de verblijfplaats is verlaten.

7.1.4 **Bouwrijp maken bedrijventerrein**

15. Voorafgaand aan het dempen van watergangen en het bouwrijp maken van een bouwperceel of t.b.v. van de infrastructuur wordt het werkgebied ongeschikt gemaakt als leefgebied voor wezel en worden voorzorgsmaatregelen genomen voor das.
16. Het ongeschikt maken van leefgebied van wezel wordt uitgevoerd in de periode september tot en met maart, buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van wezel (alleen bij een grondtemperatuur boven 0 °C).
17. Een week voor aanvang van de werkzaamheden wordt de oeverzone en het werkgebied (graslandpercelen en rij-/transportroutes) kort gemaaid. Bij de maaiwerkzaamheden wordt in één richting op gewerkt en met een langzaam tempo. Aanwezige wezels worden op deze wijze verdreven naar andere verblijfplaatsen buiten het plangebied.
18. Het is niet toegestaan om de 20 meter zone ronde vluchtpijpen van das te betreden, vergraven of te gebruiken als depotlocatie (met uitzondering van de handmatige aanplant van stekelig groen, zie punt 28).
19. De bouwwerkzaamheden binnen het plangebied worden uitgevoerd in de periode tussen zonsopkomst en zonsondergang.
20. Het is niet toegestaan om tijdens de bouwwerkzaamheden (bouw)verlichting te gebruiken in de periode tussen zonsopkomst en zonsondergang.

7.1.5 **Vervangende voorzieningen en inrichting plangebied**

21. Minimaal drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden worden voor huismus 10 nestkasten geplaatst aan woningen binnen een straal van 100 á 200 meter vanaf de huidige nestlocaties (zie bijlage 4). De exacte locaties worden in overleg met omwonenden bepaald, met inachtneming van de volgende voorwaarden: minimaal 3 meter hoog, meerdere kasten bij elkaar, bij voorkeur op de een noord- of oostgevel of in de schaduw en met voldoende dekking in de nabijheid.
22. Als permanente voorzieningen voor huismus worden minimaal 10 neststenen in de nieuwbouw binnen het plangebied ingemetseld en indien pannendaken worden aangebracht wordt verhoogd vogelschroot toegepast (zie bijlage 3). Het type voorziening en de exacte locaties met bijbehorende randvoorwaarden worden op termijn met de bedrijfseigenaren kortgesloten, wanneer bekend is welk type bebouwing gerealiseerd wordt.
23. Minimaal zes maanden voorafgaand aan de werkzaamheden worden voor gewone dwergvleermuis binnen een straal van 100 á 200 meter vanaf de huidige verblijfplaatsen 8 vleermuiskasten (model A) aan gevels van woningen geplaatst (zie bijlage 3 en 4). De exacte locaties worden in overleg met omwonenden bepaald, met inachtneming van de volgende voorwaarden: minimaal 3 meter hoog, vrije invliegopening, op verschillende windrichtingen met in ieder geval de zuid- en westgevel en geen kunstmatig licht op de kast gericht.
24. Als permanente voorzieningen voor gewone dwergvleermuis worden minimaal 8 vleermuiskasten ingemetseld en/of wordt maatwerk geleverd zoals gevelbetimmering en toegankelijke spouwmuur (zie bijlage 3 en 4). Het type voorziening en de exacte locaties met bijbehorende randvoorwaarden worden op termijn met de bedrijfseigenaren kortgesloten, wanneer bekend is welk type bebouwing gerealiseerd wordt.
25. Minimaal drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden worden voor gewone grootvleermuis binnen een straal van 200 meter vanaf de huidige verblijfplaats 4 vleermuiskasten (platte kast) geplaatst aan bomen in de houtwal grenzend aan het plangebied (zie bijlage 3 en 4).
26. Als permanente voorzieningen voor gewone grootvleermuis worden op minimaal vier plekken voorzieningen gerealiseerd in de nieuwbouw of aan woningen binnen 100 á 200 meter van het plangebied (momenteel wordt overlegd met omwonenden voor mogelijkheden). Er wordt

maatwerk geleverd aan de hand van de bouwconstructie van de nieuwbouw en omliggende woningen zoals (een mix van) ingemetselde vleermuiskasten, gevelbetimmering, het toegankelijk maken van spouwmuren en daken (ruimten onder dakpannen en zolders) en eventueel een vleermuistoren.

27. Ruim voorafgaand aan de werkzaamheden worden twee takkenrillen met daarin één wezelverblijf geplaatst in of langs een bestaande en te handhaven groenstructuur (zie bijlage 3). Het wezelverblijf bestaat uit een marterkast.
28. Langs de zuidrand van het plangebied wordt een singel (3 meter breed) van dichte, stekelige struiken aangeplant met een totale lengte van 200 meter, om de vluchtpijpen van das af te screenen van activiteiten in het plangebied. Er wordt niet gebouwd of gegraven binnen de 20 meter verstoringzone van de vluchtpijpen van das.
29. Er wordt geen verlichting aangebracht die 's nachts op de vluchtpijpen van de das of op vleermuisvoorzieningen is gericht.
30. Na afronding van de bouwwerkzaamheden worden groenstructuren ingericht, zoals bos-/struweelranden en waterpartijen met oeverzones. Bij de aanplant van groen wordt gekozen voor inheemse, insectenrijke en dekking biedende soorten. Er wordt momenteel gewerkt aan de exacte inrichting en landschappelijke inpassing van het plangebied, middels een groeninrichtingsplan. Dit plan wordt opgenomen in het bestemmingsplan, zodat de inrichting en het groenbeheer worden geborgd.

7.1.6 Uitvoeren toekomstige bouwwerkzaamheden

31. Werkzaamheden aan locaties met potentie als verblijfslocatie van wezel (zoals bouwrijp gemaakte delen van het bedrijventerrein die opnieuw verruigen van minimaal drie jaar oud) vinden plaats buiten de voortplantingsperiode van wezel (september tot en met maart). Werken in de periode april-oktober (is alleen mogelijk als uit een controle van de ecologisch toezichthouder blijkt dat verblijfplaatsen van wezel afwezig zijn. De genoemde perioden kunnen eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden. Dit wordt bepaald door de ecologisch toezichthouder.

7.2 Locatie maatregel

De maatregelen vinden plaats binnen het gebied dat is aangegeven in figuur 1.1 en zijn ook ruimtelijk weergegeven in bijlage 4.

7.3 Effectiviteit maatregel

De maatregelen worden effectief geacht, omdat ze grotendeels conform kennisdocumenten (BIJ12, 2017a,b,d,e) en het document handreiking kleine marterachtigen (Bouwens, 2017) worden uitgevoerd.

7.4 Afhankelijk derden

Een deel van de tijdelijke (en mogelijk permanente) voorzieningen voor huismus en vleermuizen worden aan bebouwing van omwonenden geplaatst. Zodra de exacte locaties zijn vastgelegd, volgt een verklaring van de eigenaar dat hij instemt met de uitvoering van de maatregelen.

7.5 Uitvoering maatregel: monitoren

Het beheer van het plangebied, inclusief de voorzieningen, wordt verwerkt in een groeninrichtingsplan. Dit plan wordt opgenomen in het bestemmingsplan, zodat de inrichting en het groenbeheer worden geborgd.

8. Alternatieven

8.1 Alternatieve locatie

De bestaande bedrijventerreinen 't Zwarte Land (35 ha) en Holleweg (6,5 ha) zijn volledig uitgegeven. Inbreiding en/of verdichting van de bebouwingsmogelijkheden biedt kansen voor de al op de bedrijventerreinen gevestigde bedrijven, maar niet voor nieuwe vestigingen. Herontwikkeling van vrijkomende panden wordt door de gemeente Scherpenzeel gestimuleerd en gefaciliteerd. In de Ontwikkelstrategie Werklocaties 'Eerst Zuid, dan Noord' en de Kadernota Omgevingsvisie is door de gemeenteraad uitgesproken dat bedrijfsbebouwing boven de Dreef (N224) vooralsnog geen optie is. Hierbij is de scherpe keuze gemaakt om het kampenlandschap aan de noordkant voorlopig onbebouwd te laten en gebieden aan de zuidkant van Scherpenzeel te ontwikkelen. Hierdoor is vestiging van een bedrijventerrein aan de noordkant van de rondweg geen optie.

8.2 Alternatieve inrichting

Het realiseren van het bedrijventerrein met behoud van de bebouwing en graspercelen is niet mogelijk. Voor huismus, vleermuizen, wezel en das worden alle nodige en mogelijke voorzorgsmaatregelen genomen om schade tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en het gebruik van het bedrijventerrein tot een minimum te beperken. De nieuwe verblijfplaatsen en leefgebied bieden een duurzaam alternatief voor genoemde soorten op de korte en lange termijn.

8.3 Alternatieve werkwijze

Een alternatieve werkwijze is niet aan de orde. Voor huismus, vleermuizen, wezel en das worden alle nodige en mogelijke voorzorgsmaatregelen genomen om schade tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tot een minimum te beperken.

8.4 Alternatieve planning

De planning is volledig aangepast aan de functies die het plangebied heeft voor huismus (en overige broedvogels), vleermuizen, wezel en das. De werkzaamheden vinden plaats in de ecologisch meest gunstige periode en vooraf de werkzaamheden worden voorzorgsmaatregelen genomen om schade tijdens de uitvoering tot een minimum te beperken.

9. Gunstige staat van instandhouding

9.1 Staat van instandhouding

9.1.1 *Huismus*

De landelijke staat van instandhouding voor huismus is 'matig ongunstig' (BIJ12, 2017a). Huismus is een algemene soort in Nederland en komt ook in de regio Scherpenzeel veelvuldig voor (NDFF, 2022). Op basis van deze informatie wordt de lokale staat van instandhouding als gunstig ingeschat.

9.1.2 *Gewone dwergvleermuis*

De landelijke staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis werd eerder beoordeeld als 'gunstig' (BIJ12, 2017b), maar is in de meest recente Vogel- en Habitatrichtlijnrapportage (Adams et al., 2020; Eionet, 2020) aangepast naar 'onbekend', vanwege de beperkte beschikbaarheid van gegevens en het grote aantal verduurzamings- en onderhoudsprojecten dat tegenwoordig uitgevoerd wordt. Gewone dwergvleermuis is de meest wijdverspreide en de algemeenste vleermuissoort in Nederland. De aantallen worden geschat op 300.000 tot 600.000 dieren (Ministerie van LNV, 2021).

In Scherpenzeel en directe omgeving zijn waarnemingen van gewone dwergvleermuis verspreid binnen de gemeente aanwezig, er zijn honderden waarnemingen bekend van de afgelopen vijf jaar (NDFF, 2022). Er zijn geen trends beschikbaar, maar op basis van recente waarnemingen wordt de lokale staat van instandhouding als 'gunstig' beoordeeld.

9.1.3 *Gewone grootoorvleermuis*

De landelijke staat van instandhouding van gewone grootoorvleermuis werd beoordeeld als 'gunstig' (BIJ12, 2017b), maar is in de meest recente Vogel- en Habitatrichtlijnrapportage (Adams et al., 2020; Eionet, 2020) aangepast naar 'matig ongunstig', omdat de soort deels afhankelijk is van gebouwen en daardoor deels bedreigd wordt door de verduurzaming van gebouwen.

Van de lokale staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis zijn geen gegevens bekend. In de omgeving van het plangebied zijn recente waarnemingen van de soort bekend (NDFF, 2022). Omdat het een moeilijk te inventariseren soort betreft, geeft dit naar verwachting geen compleet beeld van de lokale populatie. Op basis van deze informatie is er geen aanleiding te veronderstellen dat de lokale staat van instandhouding afwijkt van de landelijke staat van instandhouding.

9.1.4 *Wezel*

De landelijke staat van instandhouding van wezel is beoordeeld als 'ongunstig' (Goutbeek, 2018). Van de lokale staat van instandhouding van de wezel zijn geen gegevens bekend. In de omgeving

van het plangebied zijn recente waarnemingen van de soort schaars. Op basis van deze informatie wordt de lokale staat van instandhouding eveneens als ongunstig ingeschat.

9.1.5 *Das*

De landelijke staat van instandhouding en de provinciale staat van instandhouding van das is 'gunstig' (BIJ12, 2017e; Goutbeek, 2018). Op basis van de hoeveelheid aan waarnemingen van das in de omgeving vanuit het veldonderzoek en verspreidingsbronnen (NDDF, 2022; Van Dijk, 2018) wordt de lokale staat van instandhouding als gunstig ingeschat.

9.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding

9.2.1 *Huismus*

De functionaliteit van de leefomgeving van huismus is niet in het geding. Door het tijdig realiseren van alternatieve nestlocaties in de vorm van tijdelijke en geïntegreerde nestkasten en de beschikbaarheid van alternatieve broedplekken in de directe omgeving van het plangebied blijft de functionaliteit gegarandeerd. Bovendien wordt middels het groeninrichtingsplan geborgd dat de noodzakelijke elementen binnen een leefgebied van huismus gerealiseerd worden.

Afbreuk aan de staat van instandhouding is niet aan de orde, omdat diverse maatregelen worden genomen om exemplaren van huismus te ontzien en er tijdelijke en permanente alternatieve nestgelegenheid wordt aangeboden.

9.2.2 *Gewone dwergvleermuis*

De functionaliteit van de leefomgeving van de gewone dwergvleermuis is niet in het geding. Door de beschikbaarheid van alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving, de tijdelijke vleermuiskasten en de permanente voorzieningen in de vorm van inbouwkasten/gevelbetimmering/e.d. blijven gedurende en na de werkzaamheden altijd alternatieve rust- en verblijfplaatsen aanwezig.

Afbreuk aan de staat van instandhouding is niet aan de orde, omdat diverse maatregelen worden genomen om te voorkomen dat exemplaren van de gewone dwergvleermuis geschaad of gedood worden tijdens de werkzaamheden en er tijdelijke en permanente alternatieve verblijfplaatsen worden aangeboden.

9.2.3 *Gewone grootoorvleermuis*

De functionaliteit van de leefomgeving van de gewone grootoorvleermuis is niet in het geding. Door de beschikbaarheid van alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving, de tijdelijke vleermuiskasten en de permanente voorzieningen in de vorm van gevelbetimmering/e.d. blijven gedurende en na de werkzaamheden altijd alternatieve rust- en verblijfplaatsen aanwezig.

Afbreuk aan de staat van instandhouding is niet aan de orde, omdat diverse maatregelen worden genomen om te voorkomen dat exemplaren van de gewone grootoorvleermuis geschaad of gedood worden tijdens de werkzaamheden en er tijdelijke en permanente alternatieve verblijfplaatsen worden aangeboden.

9.2.4 *Wezel*

De effecten op de populatie wezels zijn lokaal en tijdelijk en bovendien worden maatregelen genomen om schade op individuele dieren te voorkomen (zie hoofdstuk 7). In de omgeving van het

plangebied zijn ruim voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden aanwezig, bereikbaar en extra aangebracht. Door het aanplanten van nieuwe bosschages en struweel en aanleg van waterpartijen met oeverzones ontwikkelt zich op termijn weer geschikt leefgebied voor wezel. Negatieve effecten op de wezel zijn daardoor van tijdelijke aard en met de groene inrichting van het plangebied wordt op den duur juist een impuls gegeven aan de wezelpopulatie in het gebied. Afbreuk aan de staat van instandhouding van wezel door de werkzaamheden is dan ook niet aan de orde.

9.2.5 *Das*

De functionaliteit van de leefomgeving van das is niet in het geding en daarnaast is geen sprake van afbreuk aan de staat van instandhouding van das. De aanwezige verblijfplaatsen blijven gehandhaafd en de verstoringzone rond de verblijfplaatsen (20 meter) wordt optimaal ingericht voor das en blijft vrij van werkzaamheden en bedrijfsactiviteiten. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering van de bouwwerkzaamheden gezorgd dat de verblijfplaatsen worden afgeschermd om verstoring te voorkomen en gaat er geen onmisbaar foerageergebied verloren. Bovendien is het groenbeheerplan en ontwerp van het bedrijventerrein optimaal afgestemd om een gunstige voedselsituatie voor das te creëren.

9.3 **Zorgvuldig handelen**

In hoofdstuk 7 zijn alle benodigde voorzorgsmaatregelen beschreven die nodig zijn om zorgvuldig te handelen.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Adams, A., Bijlsma, R.-J., Bos, G., Clerkx, S., Janssen, J., van Kleunen, A., Remmelts, W., van Rooijen, N., Schaminée, J., Schmidt, A., van Swaay, C., Wijnhoven, S., Woestenburg, M. (Ed.), & van Aar, M. (Ed.) (2020). Vogel- en Habitatrichtlijnrapportage 2019. (Thema Informatievoorziening Natuur / Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu). Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. Beschikbaar via: <https://edepot.wur.nl/520728>.

BU12 (2017a). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017.

BU12 (2017b). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.

BU12 (2017c). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017.

BU12 (2017d). Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*. Versie 1.0, juli 2017.

BU12 (2017e). Kennisdocument Das *Meles meles*. Versie 1.0, juli 2017.

Bouwens (2017). Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming. Rapport 2017.32 Zoogdiervereiniging in opdracht van provincie Noord-Brabant.

Dijk, S.D. van (2017). Resultaten flora- en faunakartering 2017. Omgeving Leusden, Achterveld, Woudenberg en Renswoude. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2017-137.

Dijk, S.D. van (2018). Resultaten flora- en faunakartering 2017. Omgeving Leusden, Achterveld, Woudenberg en Renswoude. Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, Culemborg.

Goutbeek, A.B. (2018). De Staat van Instandhouding. Factsheet voor 25 soorten in Gelderland. Rapport 079761421 B. Arcadis. Arnhem.

Graaf, M. de & H. Scholten (2021). Natuurtoets 't Zwarte Land II, Scherpenzeel. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 20-165. Ecogroen bv Zwolle.

Prins, M.J. (2021). Asbestinventarisatie terrein met woning en opstallen aan de Stationsweg 446 in Scherpenzeel. Rapportnummer 20013.r01. Prins Milieu Consultancy b.v.

Verkem, S., J. De Maeseneer, B. Vandendriessche, G. Verbeylen & S. Yskout (2003). Zoogdieren in Vlaanderen. Ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002. Natuurpunt Studie en JNM-Zoogdierenwerkgroep, Mechelen en Gent, België.

Vleermuisvakberaad (2021). Vleermuisprotocol 2021. Het protocol voor vleermuisinventarisaties, 1 januari 2021.

Internet

Eionet (2020). Overzicht van Habitatrichtlijn Artikel 17 rapportages. Laatste raadpleging op 4 januari 2021, van <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/report/?period=5&group=Mammals&country=NL®ion=>

Gemeente Scherpenzeel (2022). Vragen en antwoorden over 't Zwarte Land 2.

(<https://www.samengroeitscherpenzeel.nl/vragen-en-antwoorden-over-t-zwarte-land-2>). Laatste raadpleging maart 2022.

NDFF (2022). Nationale databank flora en fauna. Uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Laatste raadpleging in april 2022.

Bijlagen

Bijlage 1

Beschermde natuurwaarden

o ec

't Zwarte Land II, Scherpenzeel

O de we p

Beschermde soorten binnen plangebied

Legenda

• zomerverb jfp aats gewone dwergv eermu s

• zomer-/paarverb jfp aats gewone dwergv eermu s

• schuur met zomerverb jfp aats gewone grootoorv eermu s

▲ nest ocatie hu smus

● v uchtp jp das

— w sse das

▨ eefgeb ed weze (met potentie e verb jfp aatsen)

▭ P angeb ed

Da um

20-04-2022

Ve se

Definitief

Kaa umme

1/1

Sc aa

1:1.500

Kaa o de g o d

BGT/PDOK

o maa

A3, liggend

Opd ac geve

GC b.v.

Ge eke d doo

o ec umme

20165

▲

Zu de zee aa 53

80 7 JV ZWOLLE

T 038 4236464

www.ecog oe

ecogroen

advies & ingenieursbureau

Bijlage 2

Leefgebied das

o ec
't Zwarte Land II, Scherpenzeel

O de we p
Waarnemingen das

Legenda

- P angeb ed
- buffer 1000m
- buffer 2500m

Waarnemingen das

- hoofdburcht (Ecogroen, 2021)
- b j burcht (Ecogroen, 2021)
- (v ucht)p jp (Ecogroen, 2021)
- burcht (V r d s, 2017)
- sporen (V r d s, 2017)

Foerageergebied das

- Jaarrond gesch kt (238,0 ha)
- Per od ek gesch kt (37,3 ha)
- N et gesch kt (178,7 ha)

Da um
30-09-2021

Ve se
Definitief

Kaa umme
1/1

Sc aa
1:20000

Kaa o de g o d
BGT/PDOK

o maa
A3, liggend

Opd ac geve
GC b.v.

Ge eke d doo

o ec umme
20165

Zu de zee aa 53
80 7 JV ZWOLLE

T 038 4236464
www.ecog oe

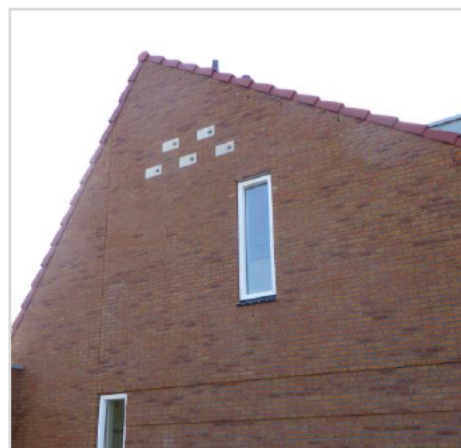
eco
groen
advies & ingenieursbureau

Bijlage 3

Alternatieve voorzieningen

Huismus

Als permanente voorzieningen worden neststenen geschikt voor huismus in de nieuwbouw ingemetseld (zie figuur B1). Afhankelijk van de bouwconstructie wordt verhoogd vogelschroot aangebracht.

Figuur B1 Voorbeeld inbouw neststenen.

Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis

Inbouwvoorzieningen

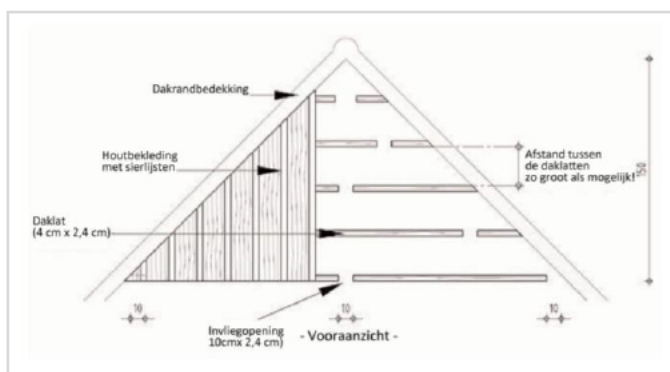
Er zijn speciaal voor vleermuizen ontwikkelde kasten op de markt die in de muur kunnen worden ingemetseld (zie figuur B2).

Figuur B2 Voorbeeld inbouw vleermuiskast.

Aanbrengen kleine gevelbetimmering

Het aanbrengen van klein oppervlak gevelbetimmering is een goede optie voor kleine verblijfplaatsen van alle vleermuizen (zie figuur B3). Alleen tijdens langdurige vorstperioden zijn dergelijke verblijfplaatsen minder geschikt. De kleine gevelbetimmering is in feite een grote vleermuiskast die in de nok van de kopgevel wordt bevestigd (hoogte vanaf de nok is minimaal 50 centimeter). Vleermuizen vliegen aan de onderzijde in en kunnen zo naar boven kruipen. Vooral de zuid- en westgevels zijn geschikt, vanwege de warmte van de middag- en avondzon. Enige variatie tussen de windrichtingen van gevels waar gevelbetimmering wordt aangebracht, is overigens wel gewenst. Verschillende windrichtingen geven ook verschillende microklimaten, die meer keuzemogelijkheden voor vleermuizen bieden.

Figuur B3 Voorbeeld van gevelbetimmering vleermuizen. Bron vleermuizenindestad.nl.

Toegankelijk maken spouwmuur

Door de spouwmuuren toegankelijk te maken en rekening te houden met het type isolatiemateriaal wordt een groot oppervlak geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De spouwmuur wordt toegankelijk gemaakt door open stootvoegen te maken en deze niet af te dichten met bijvoorbeeld bijenbekjes. De openingen hebben een afmeting van 1,5-2,5 centimeter bij minimaal 4 centimeter (zie figuur B4).

Figuur B4 Voorbeeld open stootvoegen.

Wezel

De eisen voor een nestkast voor wezel zijn te vinden op de website van de zoogdiervereniging¹. De nestkast wordt op een stabiele en droge bodem onder een houtstapel gezet ofwel onder hooi, tuinafval, bramen en ander dicht struikgewas geschoven.

¹ <http://www.zoogdierenwerkgroep.be/zorgen/habitatverbetering/nestkasten/marterkasten>

Figuur B4 Links: voorbeeld van een wezelkast, de diameter van de buis wordt afgestemd op de grootte van de wezel en aan de linkerkant bevestigd. Rechts: de wezelkast wordt toegedekt met bladeren, takken, etc. om te voorzien in beschutting. Bron: Ecogroen.

Bijlage 4

Locaties voorzieningen

o ec
't Zwarte Land II, Scherpenzeel
O de we p
Locaties tijdelijke voorzieningen

- Legenda**
- zomerverb jfp aats gewone dwergv eermu s
 - zomer-/paarverb jfp aats gewone dwergv eermu s
 - schuur met zomerverb jfp aats gewone grootoorv eermu s
 - ▲ nest ocatie hu smus
 - Locatie voorz en ngen gewone grootoorv eermu s
 - Locatie voorz en ngen hu smus en gewone dwergv eermu s

Da um 20-04-2022	Sc aa 1:1.500	Opd ac geve GC b.v.
Ve s e Definitief	Kaa o de g o d BGT/PDOK	Ge eke d doo
Kaa umme 1/1	o maa A3, liggend	o ec umme 20165

Zu de zee aa 53
80 7 JV ZWOLLE
T 038 4236464
www.ecog oe

ecogroen
advies & ingenieursbureau